

Newsletter

Główna Biblioteka Pracy
i Zabezpieczenia Społecznego

Międzynarodowy Tydzień Otwartego Dostępu, znany również jako Open Access Week, to globalne wydarzenie dedykowane promocji otwartości w nauce. Tegorocznej edycji, która odbyła się w dniach 24–30 października, przyświecała idea "Społeczność ponad Komerccjalizacją". Motyw przewodni zachęca do rozmowy na temat podejść do otwartej nauki, które kładą nacisk na interes społeczności naukowej i społeczeństwa w ogóle.

Prawo do wiedzy

Ruch Open Access (OA) to inicjatywa mająca na celu zapewnienie powszechnego dostępu do wiedzy naukowej i badawczej. Powstał w odpowiedzi na ograniczenia narzucane przez tradycyjne modele publikacji, gdzie duże koncerny wydawnicze często żądają wygórowanych opłat za dostęp do artykułów naukowych, z których wiele jest finansowanych ze środków publicznych. Trzy kluczowe deklaracje - Budapesztańska (2002), Bethesda (2003) i Berlińska (2003) - stanowiły pierwsze kroki w promowaniu idei otwartego dostępu. Ich poparcie przez naukowców, bibliotekarzy i ekspertów stanowiło początek rozwoju tego ruchu.

OPEN ACCESS

Czytaj dalej

W Stanach Zjednoczonych, w 2009 roku ustawa Omnibus Appropriations Act ustawowo sankcjonowała obowiązek publikowania wyników badań finansowanych przez Narodowe Instytuty Zdrowia w otwartym dostępie. Był to znaczący krok w uznaniu otwartego dostępu za istotny element rozwoju nauki.

W Europie, również Unia Europejska uznała znaczenie otwartego dostępu do publikacji naukowych i danych badawczych. W 2012 roku Komisja Europejska wydała rekomendację dotyczącą dostępu do informacji naukowej, a następnie w 2019 roku Parlament Europejski i Rada Unii Europejskiej przyjęły dyrektywę (UE) 2019/1024 dotyczącą otwartych danych i ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego. Te inicjatywy miały na celu wsparcie otwartości w badaniach finansowanych ze środków publicznych.

W Polsce inicjatywy Open Access również nabierają tempa. Koalicja Otwartej Nauki została założona w 2008 roku i skupia naukowców, bibliotekarzy oraz organizacje pozarządowe. W 2013 roku Polska Akademia Nauk i Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich wyraziły poparcie dla wprowadzenia zasad otwartego dostępu. W 2015 roku Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, rozumiejąc europejską politykę dotyczącą Open Access oraz zaangażowanie społeczne polskich inicjatyw OA, opublikowało dokument rekomendujący m.in. przyjmowanie przez instytucje naukowe i akademickie polityk otwartości.

Jednak mimo postępów, istnieją wyzwania związane z wdrażaniem polityki Open Access w Polsce. Raport Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 2018 roku podkreślił niską świadomość konieczności przyjmowania polityk otwartości przez jednostki naukowe i uczelnie. Istotnym krokiem naprzód było wprowadzenie w 2018 roku Ustawy o Szkolnictwie Wyższym i Nauce, która nakłada obowiązek otwartego dostępu do artykułów naukowych finansowanych w ramach programu "Wsparcia dla czasopism naukowych".

Narodowe Centrum Nauki w Polsce odegrało istotną rolę w promowaniu otwartego dostępu poprzez zaangażowanie w międzynarodowe inicjatywy takie jak cOAlition S i Plan S. Wdrożenie Planu S w 2021 roku stanowiło znaczący krok w kierunku otwartej nauki.

W ostatnich latach pojawiły się również inne inicjatywy na rzecz otwartego dostępu zarówno na szczeblu krajowym, jak i międzynarodowym. W 2020 roku Narodowe Centrum Nauki w Polsce wprowadziło regulacje określające zasady publikowania wyników badań finansowanych ze środków publicznych. UNESCO przygotowało rekomendacje dotyczące otwartej nauki. Plan S, inicjatywa agencji i fundacji finansujących badania naukowe, stanowi kolejny krok w kierunku rozwoju otwartego dostępu.

Wszystkie te inicjatywy mają na celu zapewnienie, że wiedza naukowa będzie dostępna dla wszystkich zainteresowanych bez żadnych ograniczeń. Wzrost zaangażowania instytucji i organizacji w rozwój ruchu Open Access można oczekiwać zarówno na poziomie krajowym, jak i globalnym. Ten postęp stanowi znaczący krok w kierunku demokratyzacji dostępu do wiedzy oraz wspierania innowacji i postępu w badaniach naukowych.

Nowości w GBPiZS

Przegląd prasy

25 września – 01 października 2023 r.

02 – 08 października 2023 r.

09 – 15 października 2023 r.

16 – 22 października 2023 r.

23 – 29 października 2023 r.

30 października – 5 listopada 2023 r.

Wykaz nabytków książkowych Zbiorów Pracy i Zabezpieczenia Społecznego

Nowości Działu Zbiorów dla Niewidomych

Lokalizacja i kontakt

Dział Zbiorów dla Niewidomych
ul. Konwiktorska 7
00-216 Warszawa (Śródmieście)

tel.: 22 635-83-45
email: dw@dzd.n.pl

Dział Zbiorów Pracy i Zabezpieczenia Społecznego
ul. Zabraniecka 8L
03-872 Warszawa (Targówek Fabryczny)
Dojazd do przystanku „Zabraniecka 02”
autobusami: 138, 338

tel.: (+48) 509-787-563
e-mail: sekretariat@gbpizs.gov.pl

